

TAL TILL NATIONEN DEN 6 juni 2005

”Vi” och ”dom”, det är två ord som hörs ganska ofta. Det är vi i Hallsta och dom i Sura. (Hoppas Biskopen ursäktar.) Och i Kolbäck är man också medvetna. Det är vi i Kolbäck och dom i Hallsta. Ofta får det här synsättet otrevliga konsekvenser. Jag tänker t ex på fotbollsklubbarnas fans – eller svans – som följer sina lag och ställer till bråk med motståndarlagets fans .
”Vi-känslan” inom en mindre grupp kan alltså vara mycket stark, ibland på ont men oftast på gott.

Genom historien kan vi också notera en annan rörelse..

Vårt land har kunnat leva i fred i snart 200 år. Så har det sannerligen inte alltid varit. Det är den här minnesstunden en påminnelse om.

Människor upptäcker att man behöver andra människors hjälp inför hotande faror. Då räcker det inte med att bara vända sig till släktingarna eller grannarna. Man söker hjälp inom ett större område.

Socknar bildas, landskap, riken, unioner mellan riken. För 60 år sedan, efter andra världskriget, sa man i några europeiska länder: ”Aldrig mera krig !” Och kloka och framsynta ledare lade grunden till det som vi idag kallar EU, den europeiska unionen. Förra söndagen var det folkomröstning i Frankrike om en ny konstitution för EU. Svaret från franska folket blev ”Nej”. En viktig orsak var säkert att ”vi-känslan” dök upp igen. Det var ”vi” i Frankrike och så ”dom andra”. ”Dom” kunde vara östeuropeer. I Holland blev det också ett nej.

Men låt oss återvända till Sverige. I dag firar vi åter Sveriges nationaldag. Första gången var 1983. En föregångare var ”Svenska Flaggans Dag. Det nya i år är att Nationaldagen också är helgdag, även om den inte infaller på en söndag.

Varför firar vi just den 6 juni?

Två orsaker anges officiellt. **Det ena skälet är att det var den 6 juni år 1523 som Gustav Vasa valdes till kung.**

Åren innan hade danskar fört ett hårt regemente i vårt land. Stockholms blodbad år 1520 är ett exempel. Gustavs far och svåger hörde till dem som där miste livet.

Som elev i det som tidigare hette folkskolan läste jag spännande berättelser om Gustav Erikssons öden och äventyr i Dalarna. Dit hade Gustav begett sig för att söka stöd för en resning mot den danske kungen. Till en början ville inte dalkarlarna riktigt tro på honom, när han berättade om hemskheterna som skett i Stockholm. Då begav han sig på flykt mot Norge. I det läget lär andra personer ha kommit till Dalarna och bekräftat vad Gustav berättat. Då sände man två duktiga skidlöpare efter Gustav för att be honom återvända till Mora. Det gjorde han. Det var kan man säga det första Vasaloppet. Året var 1521 och nu startades det befrielsekrig som resulterade i att Gustav Vasa av en riksdag i Strängnäs valdes till kung den 6 juni 1523. Han blev kung i ett rike som var mindre än det nutida Sverige. Danskarna behärskade fortfarande bl a de sydligaste landskapen, **men Gustav hade lagt grunden till ett svenskt nationellt rike.**

Och han befäste det. Med hårdföra metoder slog han ned de uppror som utbröt på flera håll. Han var till och med kallats despotisk, rent av tyrannisk.

Men Gustav var inte ensam i arbetet med att grunda en nation. Vad är det förresten som utmärker en nation? Det kan vara en gemensam kultur. **En viktig faktor är ett gemensamt språk.** Den här tiden skedde stora förändringar på kyrkans område. Jag behöver bara nämna Martin Luther.

I Sverige fick vi år 1526 en översättning av Nya testamentet till svenska. I en tid av anti-danska stämningar var det naturligt att översättarna bemödade sig om att undvika danska element i språket. I danskan hade ett *e*-liknande ljud kommit in som ändelse. Det ville översättarna undvika. Man ville bevara de fornnordiska ändelserna *a*, *o* och *u*.

Detta förklarar varför vi i det svenska riksspråket säger t ex *gata* där dansken säger *gade*. Genom boktryckarkonsten spreds detta språk till kyrkomenigheten. Det blev det svenska skriftspråket och påverkade på sikt också talspråket.

Så till den andra orsaken till att vi firar just den 6 juni.

1809 års Regeringsform är daterad den 6 juni.

Regeringsformen är en grundlag och den stadgar hur Sverige skall styras. Där fastslogs vissa medborgerliga fri- och rättigheter. Vi fick religionsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet. Kungens makt minskade. Därmed togs avgörande steg mot Sveriges demokratisering.

1809 års regeringsform har ändrats sedan dess.

1974 års regeringsform antogs förresten också den 6 juni.

Dessa händelser är verkligen något att fira, att vara glada och stolta över.

Nationaldagen är en hyllning till våra förfäder, som byggt upp detta Sverige. Den skall, tycker jag, också vara en hyllning till de unga människor, som verkligen står för de allra finaste av värderingar. Jag vill som exempel läsa en dikt. Den var införd i VLT för några veckor sedan. Den är skriven av Emma Niejahr, en flicka från Hallstahammar. Så här skriver hon:

*Jag skulle vilja måla världen,
måla den glad.*

*Sudda ut allt som var dåligt,
måla så att alla var lyckliga.*

*Sudda ut fattiga och rika,
måla det rättvist.*

*Sudda ut u- och i-länder,
måla så att alla var lika.*

*Sudda ut gränser,
måla alla tillsammans.*

*Sudda ut allt våld,
måla lycka.*

Jag skulle verkligen vilja ändra världen.

Men hur kan jag eller någon annan?

Vår nationaldag bör vara en hyllning till gemenskap och samarbete mellan alla oss som lever och verkar i detta land. Den **skall** också vara ett tillfälle till begrundan. Kan vi ta våra fri- och rättigheter för givna? Nej!

Och vi kan inte betrakta vår vunna demokrati för given. Vi måste vara beredda att **ständigt** slå vakt kring och utveckla det vi vunnit. Vi måste också solidariskt arbeta för att lindra en ofta stor nöd bland människor i vår omvärld.

Hur skall vi då fira vår nationaldag? På något vis befinner vi oss i motvind. Dagens Nyheter, för att ta ett exempel, gillar inte att den 6 juni blivit nationaldag. På gårdagens ledarsida är rubriken: ”Hoppas att det regnar i morgon!”

Tidningens förhoppning slog tyvärr in.

Solen sken i alla fall i morse, det är vackert. Försommaren är här, **det** är något att fira.

Men så är det upp till oss kommunmedborgare att fylla den här dagen med ett värdigt men också festligt innehåll. Jag tycker att arrangörerna ”Hela Kolbäck” har lyckats mycket väl. Det finns aktiviteter för alla åldrar och då inte minst för de yngre. Det är de som ska uppleva dagen som en fest och därmed grundlägga en vilja att befästa och utveckla nationaldagen.

En nation har naturligtvis en flagga och en nationalsång. Jag är idrottsintresserad och jag måste erkänna att jag känner stor glädje, närmast en ilning, när t ex friidrottarna Holm, Olsson, Bergqvist eller Carolina Cluift står där överst på prispallen, flaggan går i topp, publiken reser sig och vår nationalsång intonas. Men jag blir också glad när jag ser Anja Pärsson kamratligt och glatt samtala med sin slovenska huvudkonkurrent under en tävling - för att sedan sportsligt gratulera om hon nu inte själv hamnat överst på pallen.

Nu föreslår jag att vi i en sådan **respektfull och generös** anda gentemot **andra** nationer, reser oss upp och med stolthet utbringar ett fyrfaldigt leve för **vår** nation. Senare sjunger vi i samma anda och med stolthet och värme vår nationalsång.